

Pedagogisch Handelen van Jeugdkorfbaltrainers

Een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van jeugdsporters en jeugdtrainers
op een korfbalvereniging

September 2016

Master thesis

Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken (MOV)

Departement Pedagogische Wetenschappen

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

Student: V. Schoonackers (5672651)

Begeleider Universiteit Utrecht: Dr. P. L. M. Baar

Tweede beoordelaar: Dr. D. de Vries

Begeleider Sportbedrijf Arnhem: R.J. Bongers, MSc.

Abstract

Naar aanleiding van de daling van het aantal jeugdleden bij een korfbalvereniging is in deze case-study het pedagogisch handelen van de trainers nader onderzocht. Dit is relevant, omdat de meeste kinderen stoppen bij een vereniging vanwege pedagogisch/relatieve redenen. In een kwalitatief onderzoek, waarin semigestructureerde interviews bij 7 trainers en 10 jeugdleden zijn afgenomen, is antwoord gezocht op de vraag hoe het pedagogisch handelen ervaren wordt en waar er verbeterpunten liggen. Hierbij is gekeken of het handelen van de trainers voorziet in de drie basisbehoeften van jeugdsporters; competentie, autonomie, en betrokkenheid. De resultaten lieten zien dat het pedagogisch handelen op de korfbalvereniging op meerdere gebieden nog niet optimaal is. Zo kan er meer gedaan worden door de trainers om kinderen controle te geven over hun eigen leerproces, kunnen er gevarieerdere trainingen gegeven worden, kunnen trainers hun complimenten meer gaan richten op inzet en uitvoering en kunnen de trainers meer initiatief nemen om iedereen persoonlijke aandacht te geven. Om het pedagogisch handelen te verbeteren zullen de trainers ten eerste geïnformeerd moeten worden over het belang van een goed pedagogisch sportklimaat, zodat zij hun visie op jeugdtrainerschap kunnen aanpassen. Ten tweede hebben de trainers ondersteuning en feedback nodig om beter te kunnen voorzien in de drie basisbehoeften van de jeugdsporter.

Sleutelwoorden: pedagogisch sportklimaat, behoefte-ondersteunende coachstijl, jeugdkorfbaltrainers.

On account of the decrease in the number of youth members at a korfbal club, this case study focused on pedagogical coaching behaviour. This factor is relevant, because the most important reasons for dropout are pedagogical or relational in nature. In a qualitative study, in which semi-structured interviews were taken from 10 youth members and 7 coaches, it was investigated how pedagogical coaching behaviour was experienced and where improvements could be made in this regard. In doing so the study evaluated whether the acting of the youth coaches provided for the three basic psychological needs of the youth athletes; competence, autonomy and relatedness. The results showed that pedagogical coaching behaviour at the korfbal club is not optimal in several respects. For example, the coaches could do more to enhance children's control over their own learning process, the training could be more varied, compliments should be focused on effort and execution, and coaches should be more inclined to give individual attention to everybody. To improve, firstly, the coaches should be informed about the importance of an optimal pedagogical sports climate. In that way the coaches are

enabled to adjust their vision on youth coaching. Secondly, the coaches will need support and feedback to be better equipped to provide youth athletes with their basic psychological needs.

Keywords: pedagogical sport climate, needs-supportive coaching behaviour, youth korfbal coaches.

Pedagogisch Handelen van Jeugdkorfbaltrainers

Er zijn verschillende redenen voor het vertrek van jeugdleden bij een sportvereniging. Baar (2003) maakt onderscheid tussen persoonsgebonden, sport-gebonden en verenigingsgebonden oorzaken. Een persoonsgebonden oorzaak zou bijvoorbeeld een verhuizing of blessure kunnen zijn, waardoor het voor het kind niet meer mogelijk is bij de vereniging te trainen. Sport-gebonden oorzaken zijn bijvoorbeeld dat kinderen het spel niet leuk vinden of een voorkeur hebben voor een andere sport. Wanneer men naar de statistieken kijkt is er bij de gehele korfbalbond een daling waar te nemen in hun ledenaantal (NOC*NSF). Dit zou erop kunnen wijzen dat sportuitval op korfbalverenigingen veelal sport-gebonden is. Een korfbalvereniging kan echter weinig doen tegen de persoonsgebonden en sport-gebonden oorzaken van uitval. De laatste mogelijke oorzaken voor sportuitval zijn de verenigingsgebonden oorzaken. Dit zijn de oorzaken waar de vereniging zelf invloed op kan uitoefenen. Het pedagogisch klimaat op de vereniging of de faciliteiten van de vereniging zijn voorbeelden van zulke oorzaken. Uit onderzoek is gebleken dat sportuitval bij de jeugd in de meeste gevallen te maken heeft met pedagogisch/relationele oorzaken (Baar, 2003), zoals een negatieve perceptie van hun competentie, ontevredenheid over de sociale omgeving en een lage plezierbeleving. Door dit soort verenigingsgebonden oorzaken van sportuitval weg te nemen kan een vereniging meer leden behouden en wellicht nieuwe leden aantrekken. Het is voor verenigingen dan ook nuttiger te investeren in de kwaliteit van hun aanbod dan te focussen op de kwantiteit van het aantal leden (De Knop & De Martelaer, 2001).

Aanleiding van het huidige onderzoek is de vraag van een Arnhemse korfbalvereniging aan het gemeentelijk sportbedrijf. De vereniging heeft te maken met een grote terugloop in het aantal jeugdleden. Diverse, nog aanwezige, jeugdleden zouden volgens het bestuur aangegeven hebben onvoldoende uitdaging te vinden in het huidige trainingsaanbod. De verklaring die het bestuur hiervoor biedt is het grote niveauverschil binnen de jeugdteams, wat ontstaan zou zijn door het jeugdledentekort. De vereniging wil dan ook graag weten hoe zij hun jeugdtrainingen kunnen verbeteren om meer jeugdleden te behouden en nieuwe leden aan te trekken.

Het vertrek van veel jeugdleden en de geluiden over het gebrek aan uitdaging tijdens de trainingen kunnen erop wijzen dat er pedagogische, verenigingsgebonden, oorzaken ten grondslag liggen aan de sportuitval. Hier kan de vereniging zelf controle op uitoefenen. Door vast te stellen hoe het pedagogisch handelen op de vereniging op dit moment ervaren wordt en te onderzoeken waar de verbeterpunten liggen, kan de vereniging gerichtere acties ondernemen

om de pedagogische kwaliteit van de vereniging te verbeteren. In het huidige onderzoek zal dan ook gefocust worden op de kwaliteit van het trainingsaanbod en de mate waarin deze aansluit bij de behoeften van de jeugdleden. Er zal getracht worden de resultaten zo weer te geven dat deze ook bruikbaar zijn voor het ondersteunen van andere verenigingen waar soortgelijke problemen spelen.

De rol van een jeugdtrainer in een pedagogisch sportklimaat

In een 'pedagogisch sportklimaat', een sportomgeving die voorziet in de behoeften van de jeugdsporter, is een grote rol weggelegd voor de trainer van de jeugdsporters. Volgens Bailey en collega's (2013) heeft sport de potentie om een positieve invloed uit te oefenen op verschillende domeinen in het leven van kinderen. Echter, wanneer de betrokkenheid van volwassenen bij de sportbeoefening gekenmerkt wordt door een slechte pedagogische kwaliteit, zou sportdeelname juist schadelijke effecten kunnen hebben. Hilhorst en collega's (2014) wijzen op het belang van de pedagogische bekwaamheid en het gedrag van de trainer bij het vormen van een goede trainer-kind relatie. Een goede trainer-kind relatie zou namelijk essentieel zijn voor het ontstaan van een pedagogisch sportklimaat, waarin kinderen kunnen leren en plezier beleven. Buisman (2004) beschrijft eveneens de rol die de trainer, bewust of onbewust, speelt in de diverse aspecten in de opvoeding van de jeugdsporter. Vanwege de grote rol die de trainer speelt in het creëren van goed pedagogisch klimaat, wordt in het huidige onderzoek gekeken naar het pedagogisch handelen van de trainers.

De visie van de jeugdtrainer op jeugdtrainerschap

De visie van de trainer heeft invloed op zijn handelen. Het is dan ook van belang de visie van de jeugdkorfbaltrainers te achterhalen. Uit onderzoek van Lesyk en Kornspan (2000) blijkt dat coaches verwachtingen hebben van de winst die sportbeoefening zou moeten opleveren. De sportcoaches noemen plezier, het leren van levensvaardigheden, het deel uitmaken van een team, het ontwikkelen van zelfvertrouwen en de spanning van competitie als belangrijkste uitkomsten van sportbeoefening. In een ander onderzoek wisten jeugdtrainers ook hun filosofie op trainerschap en wat zij aan kinderen willen meegeven te benoemen (McCallister, Blinde & Weiss, 2000). Echter werd duidelijk dat trainers vaak niet wisten hoe zij hun training moesten inrichten, waardoor de trainingen vaak niet overeenkomen met de filosofie van de trainer. Het is dus van belang dat een pedagogisch sportklimaat deel uitmaakt van de visie van de trainer op jeugdtrainerschap. Maar daarnaast moet de trainer ook over de vaardigheden beschikken om naar deze visie te kunnen handelen. Zo bleek bijvoorbeeld ook uit een onderzoek naar pesten op sportverenigingen dat de trainers wel de negatieve gevolgen van pesten op de sportclub wisten te benoemen maar het pesten in de praktijk vaak niet

herkende (Baar & Wubbels, 2013). De trainers in dit onderzoek dachten meer controle te hebben over het pestgedrag dan ze daadwerkelijk hadden. Daarom werd in dit onderzoek ook gewezen op het belang van het ontwikkelen van vaardigheden om pestgedrag op te merken en goed te handelen in pest-situaties.

Behoeften-ondersteunend coachen

Een sportvereniging zou in principe het kind en de behoeften van het kind centraal moeten stellen (Ogilvie, 1979). Weiss (1995) benoemt verschillende redenen die kinderen hebben voor deelname aan de georganiseerde jeugdsport. Redenen voor kinderen om deel te nemen zijn; competentie, vrienden maken en bij vrienden zijn, teamidentificatie, gezondheid en fitheid, competitie en plezier. Deze redenen kunnen ook geschaard worden onder de drie psychologische basisbehoeften van kinderen, die Ryan en Deci (2000) benoemen; autonomie, competentie en verbondenheid. Wanneer kinderen autonomie, competentie en verbondenheid ervaren zullen zij volgens de 'self determination theory' een grotere intrinsieke motivatie tonen tijdens de trainingen en zal hun psychologisch welbevinden vergroot worden (Reynders & de Backer, 2015). Het trainingsaanbod op de korfbalvereniging zal dan ook moeten voorzien in deze drie basisbehoeften van hun jeugdleden. Trainers zullen behoeften-ondersteunend moeten handelen. De drie basisbehoeften en de rol van de trainer bij het voorzien in deze behoeften zullen hieronder worden toegelicht.

Autonomie

In een autonomie-ondersteunend klimaat voelt het voor jeugdsporters alsof zijn gedrag voortkomt uit zichzelf en zijn gedrag een weerspiegeling is van zichzelf (Conroy & Coatsworth, 2007). Dit staat in contrast met het gevoel dat eigen gedrag voortkomt uit externe druk en verwachtingen.

Volgens De Martelaer & Vertommen (2008) hebben kinderen het recht dat volwassen sportbegeleiders rekening houden met de mening van het kind. Kinderen hebben volgens hen het recht op formele en informele inspraak. Door vragen te stellen en feedback uit te stellen kan de trainer helpen zelfregulatie en zelfcontrole bij de jeugdsporter te ontwikkelen (Hilhorst et al., 2014). De trainer zal de jeugdsporter genoeg informatie moeten aanbieden, zodat de sporter zelf beslissingen kan nemen (Reynders & de Backer, 2015). De jeugdsporter moet dus zelf begrijpen waar hij of zij mee bezig is. Dit kan een trainer bereiken door bepaalde vragen te stellen aan zijn sporters, maar ook door uitleg te geven bij zijn eigen keuzes.

Ook is het belangrijk dat elk kind betrokken wordt bij het stellen van doelen. Zo zal het kind ook meer motivatie tonen om het doel te bereiken. Dit betekent niet dat de trainer

hierin geen rol moet spelen. Ze zullen samen op democratische wijze tot een doel moeten komen (Weinberg & Gould, 2011).

Een autonomie-ondersteunend klimaat tijdens de sportles heeft positieve gevolgen voor de lichamelijke activiteit die kinderen tonen in hun vrije tijd. Zij zullen voelen dat zij zelf controle hebben over hun leerproces, waardoor ze zelf hiervoor meer verantwoordelijkheid zullen nemen (Hagger et al., 2003).

Competentiebeleving

De jeugdsporter voelt zich competent, wanneer hij of zij het gevoel heeft effectief gewenste effecten en uitkomsten tot stand te kunnen brengen (White, 1959). Een kind kan zich alleen competent voelen in de sport wanneer het niveau is aangepast aan het kind. Volgens De Martelaer en Vertommen (2008) hebben kinderen dan ook het recht sport te beoefenen aangepast aan de eigen mogelijkheden, individuele capaciteiten en ontwikkeling.

Uit onderzoek is gebleken dat in groepen met veel niveauverschillen trainers moeite hebben de training goed af te stemmen op individuele behoeften (Hilhorst et al., 2014). Vaak wordt de training dan aangepast aan het laagste vaardigheidsniveau binnen de groep. Voor kinderen in de groep met een hoger niveau zal de competentiebeleving zich dan minder goed kunnen ontwikkelen. Volgens het skill development model zal hun zelfvertrouwen zich minder goed ontwikkelen, waardoor zij hun competentieniveau ook minder goed kunnen verhogen (Weiss, 1995).

De trainer kan op verschillende manieren de competentiebeleving van elk kind in de groep bevorderen. Zo is het complimenteren van de jeugdsporter een belangrijke manier om de competentiebeleving te vergroten (Hilhorst et al., 2014). Hierbij moet wel op de juiste wijze gecompimenteerd worden. Een compliment over inzet of goede uitvoering van een opdracht heeft over het algemeen positieve gevolgen voor de competentiebeleving, een compliment over het talent van een jeugdsporter kan juist schadelijk zijn (Dweck, 2012). Complimenteren op inzet en uitvoering zorgt volgens Dweck voor het ontwikkelen van een groei-mindset waarin kinderen kunnen leren door fouten te maken.

Naast het complimenteren kunnen trainers de jeugdsporter zelf een leerdoel laten stellen (Weiss, 1995). Kinderen kiezen dan vaak een leerdoel, dat voor henzelf uitdagend genoeg is. Kinderen zonder groei-mindset zullen echter te makkelijke of te moeilijke doelen stellen om falen te voorkomen. Het is dan de taak van de trainer om hierin bij te sturen.

Ook structureren is belangrijk om in de behoefte aan competentie te kunnen voorzien (Reynders & de Backer, 2015). Wanneer het voor een jeugdsporter duidelijk is wat de

verwachtingen en doelen zijn, kan deze meer controle krijgen over zijn eigen leerproces en zich competentier gaan voelen.

Omdat kinderen in een autonomie- en competentie-ondersteunend klimaat zelf controle hebben over hun leerproces en dus ook zelf leerdoelen mogen stellen, zullen kinderen zichzelf voldoende uitdaging kunnen bieden. Er wordt gezegd dat sommige kinderen op de korfbalvereniging uitdaging missen. Daarom wordt verwacht dat de jeugdtrainers op de vereniging nog onvoldoende autonomie en competentie-ondersteunend handelen.

Verbondenheid

De jeugdsporter zal zich verbonden voelen bij de club en zijn team wanneer hij een veilige band voelt met anderen en zich begrepen voelt door anderen (Baumeister & Leary, 1995). Volgens Hilhorst en collega's (2014) is het belangrijk dat elk kind zich erkend voelt door individuele aandacht te geven. Hierbij is persoonlijk complimenteren bijvoorbeeld van belang. Volgens Reynders en de Backer (2015) zou de trainer de persoonlijke en algemene ontwikkeling van de jeugdsporter voorop moeten stellen. Prestaties en resultaten zijn hieraan ondergeschikt.

En goede band tussen trainer en kind is belangrijk voor het stimuleren van pro sociaal gedrag bij de sporter (De Martelaer & De Rycke, 2014). Volgens De Martelaer en De Rycke (2014) zou de trainer daarvoor de steun en toeverlaat moeten zijn van de jeugdsporter. De trainers moeten ervoor zorgen dat de jeugdsporters problemen en gevoelens kunnen bespreken.

De trainer moet een klimaat creëren waarin er geen teamleden worden buitengesloten (Hill et al., 2015). In het team moet iedereen zijn taken hebben en moet een groepsidentiteit gevormd worden. Dit wordt gedaan door teamleden verantwoordelijkheid te laten nemen voor het leerproces en prestaties van het team. Hierbij is het van belang dat de teamleden zelf gezamenlijke doelen vaststellen. Daarnaast moeten binnen het team groepsnormen en groepsrollen ontstaan, groepsdiscussies zouden hierbij helpen.

Ondersteuningsbehoeften trainers

Hoewel er veel onderzoek wordt gedaan naar het ondersteunen van professionele sportcoaches, is er veel minder bekend over hoe jeugdsportcoaches, die op vrijwillige basis training geven, het beste kunnen leren (Lemyre, Trudel & Durand-Bush, 2007). Uit het onderzoek van Lemyre en collega's (2007) bleek dat jeugdtrainers veel sport-specifieke kennis opgedaan hebben en gesocialiseerd zijn in de subcultuur van hun sport, wanneer zij zelf actief zijn geweest als sporter. Hoewel er opleidingen worden aangeboden door sportbonden, benadrukken zij dat meer samenwerking tussen verschillende trainers ook

benodigd is. Zo kan er gezamenlijk kennis gecreëerd worden in een zogenaamde ‘community of practice’.

Het is belangrijk coaches goed op te leiden. Smith et al. (2007) laten zien dat trainers geleerd kan worden hoe zij een goed motivatie klimaat voor hun sporters kunnen creëren. In het onderzoek bleek dat jeugdsporters met een trainer, die een dergelijke opleiding had gevolgd, minder faalangst lieten zien dan jeugdsporters uit de controlegroep (Smith, Smoll & Cumming, 2007). Een ander onderzoek liet de positieve effecten van een workshop zien, die coaches leerde de effectiviteit van hun ondersteuning en instructie te vergroten (Smoll et al., 1993). Jeugdsporters van de coaches die de workshop hadden gevolgd, beoordeelden hun trainer positiever, hadden meer plezier en voelden zich meer aangetrokken tot de andere spelers dan de kinderen uit de controlegroep. Ook het zelfvertrouwen van bepaalde kinderen leek te stijgen door de interventie.

Onderzoek lijkt dus aan te tonen dat jeugdtrainers kunnen leren hoe zij een pedagogisch sportklimaat kunnen creëren. Aan de trainers bij de korfbalvereniging zal dan ook gevraagd worden naar de wijze waarop zij begeleid worden en naar de ondersteuningsbehoeften die zij hebben.

Ervaringen van jeugdporter

Het doel van het creëren van een goed pedagogisch sportklimaat is het vergroten van het welzijn van de jeugdporter. De uitkomstmaat is dus niet het handelen van de jeugdtrainer maar de sportbeleving van de jeugdporter. Feedback vragen aan de jeugdporter is dan ook de beste manier om de kwaliteit van het pedagogisch klimaat te onderzoeken. Daarom zullen naast de trainers ook de jeugdleden van de korfbalvereniging bevroegd worden over hoe zij de trainingen en het handelen van hun trainers ervaren. Zowel hun visie als hun beleving zijn hierbij van belang.

Vraagstelling en onderzoeksvragen

Hoe worden de trainingen en het pedagogisch handelen van de trainers op de korfbalvereniging door jeugdtrainers en jeugdporters ervaren?

- ❖ Wat is de visie van de trainer op jeugdtrainerschap?
- ❖ Hoe ziet het huidige pedagogisch handelen van de trainer eruit op het gebied van autonomie, competentiebeleving en verbondenheid?
- ❖ Wat ziet de trainer als zijn eigen sterke punten als jeugdtrainer en welke ondersteuningsbehoeften heeft de trainer?
- ❖ Wat is de beleving en visie van de jeugdporter, betreffende de aansluiting van de korfbaltrainingen en interacties met jeugdtrainers bij hun behoeften?

Methode

Participanten

Aan het onderzoek namen 10 jeugdleden en 7 jeugdtrainers deel. De zeven trainers waren vrouwen van tussen de 15 en 42 jaar oud ($M=21.43$; $SD=8.72$). Zij gaven gemiddeld 2.71 jaar training bij de vereniging. De zeven deelnemende jeugdtrainers gaven in totaal training aan 3 jeugdteams die 1 á 2 keer in de week trainen. De trainers bij de vereniging gaven op vrijwillige basis training. De trainersgroep kende een gevarieerde samenstelling. Er waren zowel oudere jeugdleden die training gaven als ouders van jeugdleden. Enkele trainers volgden af en toe een trainerscursus. Omdat vrijwel alle trainers van de drie trainingsgroepen deelnamen, was de steekproef representatief voor de jeugdtrainers op deze vereniging. Zoals op veel andere verenigingen waren de trainers vrijwilligers en vaak zelf sporter of ouder. Hierdoor kunnen de resultaten van dit onderzoek inhoudelijk generaliseerd worden naar andere situaties.

De tien deelnemende jeugdleden trainden in de drie trainingsgroepen van de aan het onderzoek deelnemende jeugdtrainers. Er is gebruik gemaakt van een ‘stratified convenience sample’ zodat uit alle trainingsgroepen een ongeveer gelijk aantal kinderen deelnamen aan het onderzoek (Robson, 2011). De leeftijd van de kinderen lag tussen de 5 en 10 jaar, met een gemiddelde van 8.20 jaar ($SD=1.72$). Er is voor deze leeftijdsgroep gekozen omdat in deze groepen de problemen zouden spelen. De teams voor de iets oudere kinderen waren op het moment van het onderzoek niet gevuld, waardoor het ook niet mogelijk was die groep mee te nemen in het onderzoek. Opvallend aan de samenstelling van de jeugdgroepen was dat twee groepen vrijwel alleen uit meisjes bestonden en in de andere groep vrijwel uitsluitend jongens speelden. Dit was opvallend omdat korfbal een gemengde sport is. Aan het onderzoek namen zes meisjes en vier jongens deel. Dit is een klein gedeelte van het totaal aantal jeugdleden dat in deze groepen trainde. De resultaten van de kinderen geven dan ook maar een klein gedeelte van de ervaringen van jeugdleden op de korfbalvereniging weer.

Semigestructureerde interviews

Kwalitatief onderzoek is een passende methode om achter beschrijvingen en interpretaties van omgevingen, gebeurtenissen, situaties en sociale interacties te komen (Robson, 2011). Deze methode was dan ook geschikt om de vraagstelling van dit onderzoek, waarin men geïnteresseerd is in de ervaringen van personen, te beantwoorden. Er zijn semigestructureerde interviews gebruikt, zodat alle topics van interesse besproken werden maar er wel ruimte was om door te vragen en het gesprek soepel te laten verlopen (Robson, 2011).

Zowel bij de interviews met de trainers als met de kinderen werd begonnen met een aantal gespreksintroducepunten. Daarbij vertelde de interviewster over haar achtergrond en globaal over het doel van het onderzoek. De trainer werd voorbereid op het interview door over de opbouw van het interview te vertellen en een inschatting te geven van de duur van het gesprek. Voordat het interview gestart werd is toestemming gevraagd voor het maken van opnames en aantekeningen, is de anonimiteit gewaarborgd en is de trainer in staat gesteld nog vragen te stellen.

De topics, die in de interviews aan de orde kwamen waren erop gericht antwoord te vinden op de onderzoeksvragen. In de interviews met de trainers werd antwoord gezocht op de eerste drie onderzoeksvragen. De interviews met de kinderen waren erop gericht antwoord te vinden op de laatste onderzoeksvraag.

De eerste onderzoeksvraag betreft de visie van de trainer op jeugdtrainerschap. Om achter de visie van de trainer op het jeugdtrainerschap te komen werd gevraagd naar de eigen motivatie van de trainer, de doelen die de trainer wil bereiken bij zijn jeugdsporters, de kwaliteiten die een goede jeugdtrainer zou moeten bezitten en de rol die de trainer zichzelf toedeelt in de ontwikkeling van het kind.

De tweede onderzoeksvraag vraagt naar hoe het behoefte-ondersteunend handelen van de trainers eruit ziet op het gebied van de drie psychologische basisbehoeften. Hiertoe zijn vragen gesteld over de omgang tussen trainer en kind, de punten waarop de trainer let bij de voorbereiding van de training, de taken van de trainer tijdens de training en de handelswijze van de trainer bij enerzijds goed verlopen en anderzijds slecht verlopen trainingen. Hierbij is veel naar voorbeelden en toelichting gevraagd. De antwoorden die de trainers gaven op de vragen betreffende hun eigen handelen zijn in de analyse geordend onder de drie psychologische basisbehoeften, zodat er makkelijker conclusies getrokken konden worden over het behoeften-ondersteunend handelen van de trainers.

Het derde doel van het onderzoek was om achter de sterke punten van de trainer en de ondersteuningsbehoeften te komen. Hiervoor is gevraagd naar de persoonlijke ambities van de trainer in het trainersvak, de eigen competenties van de trainer, zijn verbeterpunten en wat de trainer ervoor nodig heeft om zijn verbeterpunten aan te pakken.

Het doel van de interviews met de kinderen was om een beeld te krijgen van hun visie en beleving, zowel op het gebied van de korfbaltraining als de interactie met hun trainer. Door hiervan een beeld te krijgen, kan bepaald worden of de korfbaltraining en het handelen van de trainers aansluit bij de behoeften van de jeugdsporter. Hiertoe werd gevraagd naar hun motivatie voor de sport, de gang van zaken tijdens de training, hun mening over de trainingen

en verbeterpunten. Ook werd gevraagd iets over hun eigen trainer te vertellen, positieve en verbeterpunten van hun trainer te benoemen en hun ideale korfbaltrainer te beschrijven. In de analyse zijn de antwoorden die betrekking hebben op een van de drie psychologische basisbehoefte daar ook naar geordend. Op die wijze waren de resultaten uit de interviews met de trainers ook beter te vergelijken met de resultaten van de jeugdsporter en konden er makkelijker conclusies worden getrokken.

Procedure

In eerste instantie werd de voorzitter van de korfbalvereniging geïnterviewd en werd er geobserveerd bij een training. Ook werd een van de wedstrijdbegeleiders geïnterviewd, die ook ouder is van een van de jeugdleden. Doel van deze interviews en de observaties was om de situatie en eventuele problematiek in kaart te brengen. Op basis daarvan en met behulp van literatuuronderzoek is de vraagstelling opgesteld.

Om antwoord te vinden op de vraagstelling zijn semigestructureerde interviews met trainers en vervolgens met jeugdleden gehouden. De trainers werden na een aankondiging van de voorzitter via de mail benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. De ouders van de jeugdleden werden via het clubnieuws op de hoogte gesteld van de komst van een onderzoekster. De ouders zijn vervolgens aan de zijlijn van het korfbalveld benaderd om een toestemmingsformulier voor deelname van hun kind in te vullen.

Met de trainers die toezeiden mee te willen werken is een afspraak gemaakt voor afname van het interview. De interviews met de trainers duurden ongeveer 45 minuten en werden afgenomen in de kantine van de korfbalvereniging. Het was hier meestal rustig, omdat de interviews voor of na de training waren ingepland. In twee gevallen zijn de vragen wegens praktische redenen via de mail beantwoord. De kinderen met toestemming van de ouders werden 10 tot 15 minuten uit de training gehaald om de vragen te beantwoorden. Dit werd gedaan op een bankje langs de zijlijn of in de kantine.

Er stond, zowel in het geval van de trainers als in het geval van de jeugdleden, geen vergoeding tegenover deelname. Alle deelnemers is toestemming gevraagd voor het opnemen van het interview en is anonimiteit beloofd. Van alle interviews zijn opnames en aantekeningen gemaakt. De interviews zijn na afname uitgetypt.

Data-analyse

Alle transcripties zijn door middel van de kwalitatieve data-analyse methode van Baarda (2001) geanalyseerd. Door middel van een inductieve coderingstechniek zijn kernlabels verkregen, die betrekking hebben op de verschillende onderzoeksvragen. Dit gebeurde door de uitspraken uit de interviews met elkaar te vergelijken via een open label- en

coderingsmethode. Door gebruik te maken van deze methode en alle data te archiveren is de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot. Door enige observaties te doen, de resultaten van jeugdleden en trainers te vergelijken en door trainers naar elkaar te vragen is de interne validiteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd.

Resultaten

In deze resultatensectie zal de opbrengst van de data-analyse weergegeven worden per onderzoeksvraag. De kernlabels uit de data-analyse zijn cursief gedrukt en worden geïllustreerd aan de hand van quotes afkomstig uit de interviews.

De visie van de trainer op jeugdtrainerschap

Motivatie van de trainer. De trainers hadden verschillende motivatiebronnen om training te geven bij de korfbalvereniging. Zo werd vaak als reden genoemd dat ze gevraagd zijn vanwege *het trainerstekort* op de vereniging of werd het als *maatschappelijke plicht* gezien. Trainers hielden van het spel en *wilden korfbal graag aanleren* aan kinderen. Trainers vonden het leuk met kinderen te werken en te *zien dat kinderen het naar hun zin hebben*. Ook *waardering* van de kinderen en ouders waren een motivatiebron voor sommige trainers. Sommige trainers vonden het zelf ook *gezellig* om trainer te zijn. Voor enkele trainers gold dat hun trainerschap mooi aansluit bij hun *studie*, zoals de PABO.

Doelen van trainer voor jeugdsporter. De trainers wilden verschillende dingen bereiken bij hun sporters. Door alle trainers werden *plezier* en *korfbal aanleren* genoemd als punten die ze graag willen bereiken bij hun groep. Opvallend was dat sommige trainers wel zeiden dat het afhankelijk is van de leeftijd van kinderen of het accent moet liggen op plezier of op leren:

Bij oudere kinderen is plezier natuurlijk ook alsnog belangrijk. Ik weet nog van mezelf dat als ik aan het trainen was en ik had het leuk dan deed ik ook extra mijn best. Dus ik vind een goede leuke training waar ze ook veel van leren, dat vind ik belangrijk. En natuurlijk bij de oudere kinderen vind ik het belangrijk dat ze er echt wat van leren. En als je dat dan kan combineren met plezier dan doe je het volgens mij erg goed. [trainer2]

Daarnaast wilden trainers *het samenspelen* aanleren, kinderen *motiveren* en kinderen *betrekken*. Sommige trainers lieten ook blijken dat ze wilden *winnen* met hun team. Dit bleek bijvoorbeeld uit uitspraken dat ze het goed vinden dat hun team iedereen een kans wil geven om te scoren als ze toch al ver voor staan. Een andere trainster zei dat ze het belangrijk vindt dat ze veel winnen en spannende wedstrijden winnen.

Kwaliteiten goede jeugdtrainer. Toen aan de trainers gevraagd werd naar hun beeld van een goede jeugdtrainer kwamen het meest *structuur bieden, korfbal kunnen aanleren* en goed *met kinderen om kunnen gaan* naar voren. Volgens verschillende trainers moet een goede jeugdtrainer daarnaast *kennis hebben van de techniek, de behoeften van kinderen in ogenschouw nemen* en *uitdaging en variatie in de training bieden*. Door een enkele trainer werden daarnaast *enthousiast zijn, positief zijn, feedback kunnen geven, kinderen motiveren, verantwoordelijkheidsgevoel hebben, kinderen succeservaringen op laten doen* en een *goede omgang met ouders* als kwaliteiten van een goede jeugdtrainer genoemd.

Rol van trainer in ontwikkeling kind. Veel trainers gaven aan dat zij *geen opvoedende taak* toebedelen aan een korfbaltrainer, ze vonden veelal dat dit de taak is van de ouders en eventueel de school. Wel gaven diverse trainers aan dat kinderen zich wel aan regels moeten houden en *normen en waarden* moeten leren. Opvallend is de grote rol die trainers zichzelf toebedeelden in de *sociale ontwikkeling* en de ontwikkeling van het samenspel en samenwerken. Zij gaven ook aan dat dit typerend is voor de korfbalsport:

Ik vind dat met name de ontwikkeling van kinderen op andere gebieden hoort, tenminste op school thuishoort en bij ouder thuis hoort. Maar de sportontwikkeling daar kun je natuurlijk wel wat mee doen. Met name korfbal, dat is een teamsport, dus ik vind ontwikkeling om samen te spelen die kun je hier heel sterk gebruiken.[trainer1]

Daarnaast zagen trainers dat ze invloed kunnen hebben op het *zelfvertrouwen* van kinderen, de manier waarop kinderen *omgaan met teleurstellingen* en ze het *belang van sport en bewegen* bij kunnen brengen. Meerdere trainers gaven aan zelf een *voorbeeldfunctie* te hebben.

Wanneer aan het eind van het interview nog eens aan de trainers werd gevraagd kort samen te vatten welke 4 dingen belangrijk zijn om te bereiken in de interactie met de kinderen werden plezier, leren, samenspelen (teamgevoel) en structuur het meeste genoemd. Daarnaast noemden enkele trainers, een goede band tussen trainer en kind, positief coachen, luisteren naar kinderen, zelfvertrouwen door succeservaringen, uitdaging bieden en spelen als punten die zij belangrijk vinden.

Pedagogisch handelen trainer

Autonomie. De trainers hielden niet altijd rekening met de behoefte aan autonomie van hun sporters. Trainers schetste verschillende situaties waarin zij *niet naar de behoeften van het kind luisterden*. Zo gaf een trainster bijvoorbeeld aan dat ze streng moet zijn als de

kinderen de training niet leuk vinden. Een andere trainster gaf aan dat ze mee rende met een jongetje dat pijn had om hem te blijven motiveren ook al bleef hij pijn houden: “De ouders zeiden daar moet je niet naar luisteren er is niets aan de hand. Dus dan luister je daar ook wel naar, weet je.”[trainer3]. Verschillende trainers gaven ook aan *dat kinderen zelf niet goed hun behoeften aan kunnen geven*. Trainers gaven bijvoorbeeld aan dat ze het lastig vinden in te schatten of kinderen het naar hun zin hebben: “Ik heb haar een paar keer gevraagd wat er was. Eigenlijk krijg ik altijd het antwoord weet ik niet, weet ik niet, weet ik niet. Ik vind het best lastig.”[trainer5].

Meerdere trainers gaven wel aan *vragen te stellen* aan kinderen, *kinderen zelf oefeningen te laten verzinnen* en ze te *betrekken*, bijvoorbeeld bij een nabespreking van de wedstrijd. Enkele trainers stonden ervoor open hun *trainingsinhoud aan te passen aan de behoeften van kinderen*. Zij pasten hun trainingsdoel aan op het doel dat het kind stelt, ze lieten bepaalde onderdelen in hun training terugkomen, die de kinderen leuk vinden en ze pasten de training aan wanneer deze niet goed verliep. Ook probeerden trainers *de kinderen zelf verantwoordelijk te laten voelen* voor hun trainingen, bijvoorbeeld door kinderen zelf spullen klaar te laten zetten en op te laten ruimen en door elkaar tijdens de training te laten helpen.

Competentiebeleving. De trainers zagen het als hun taak de korfbaltechniek aan te leren, te corrigeren en tips te geven als kinderen een oefening in hun ogen niet juist uitvoeren. Trainers gaven aan te *trainen op wat nog niet goed gaat in de wedstrijden*. Echter werd door met name één trainer aangegeven dat ze kinderen *succeservaring wil laten opdoen* door in de training juist ook de dingen te doen die de kinderen al goed kunnen en niet teveel nieuwe dingen tegelijk aan te bieden:

Ja heel veel laten ervaren dat ze het ook echt wel kunnen. Je kan wel oefeningen doen waar ze altijd iets leren, tuurlijk leren ze overal wel wat van. Maar niet teveel nieuwe oefeningen tussendoor, zodat ze altijd hebben van huh ik snap het niet, het lukt niet. Dat ze ook iedere keer dingen doen die ze al een keer gedaan hebben en oh het gaat alweer beter. [trainer4]

De trainers wilden de training leuk maken door tussendoor leuke spelletjes te doen of door bijvoorbeeld tijdens de conditietraining veel met een bal te doen. Er werd door een trainer aangegeven dat er een afweging gemaakt moet worden tussen leuk en leerzaam. Bijna alle trainers gaven aan dat ze proberen *gevarieerde trainingen* aan te bieden om het leuk en *uitdagend te maken* voor de kinderen. De trainers probeerden de kinderen *positief te*

benaderen en kinderen te *complimenteren*. Sommige trainers legden ook de link tussen het complimenteren en het vergroten van het zelfvertrouwen: “En zorgen dat ze ook wat meer zelfverzekerd erin worden doordat ze meer kunnen dat ze daar meer vertrouwen, zelfvertrouwen in krijgen. Proberen hun zelfvertrouwen omhoog te krijgen door er complimentjes over te geven”[trainer1].

De trainers probeerden hun *aandacht zoveel mogelijk gelijk te verdelen* tussen de kinderen. Echter gaven meerdere trainers aan dat kinderen waarbij het niet lukt vaak meer aandacht nodig hebben en dit soms ten kosten gaat van de andere kinderen:

Je ziet ook die anderen, als je aan het begin van het seizoen kijkt was het niveauverschil veel groter. Maar je merkt, degene met het hogere niveau ach dat kan allemaal wel en die vinden zichzelf ook beter dan de rest dus die laten het een beetje slossen. Dus die moet je af en toe een beetje pushen en wat aandacht geven zodat ze zichzelf wel blijven verbeteren. Maar je merkt dat ze wel steeds meer naar elkaar toekomen, vooral omdat de minderen zich verbeterd hebben hoor. Die anderen blijven dan wat stabiel, die andere trekken nu heel erg bij. Je moet gewoon zorgen dat ze allebei wel hun oefeningen krijgen. [trainer2]

Enkele trainers stelden zelfs als doel het *niveaoverschil zo klein mogelijk te maken*. Toch probeerden ze de training voor iedereen uitdagend te maken, door de opdracht voor sommige kinderen bijvoorbeeld moeilijker te maken. Ook hielden trainers rekening met niveaoverschillen bij *de groepsindeling*. Zij kozen ervoor om verschillende niveaus in een groepje te laten spelen om zo van elkaar te leren of kozen er juist voor homogene groepen samen te stellen, zodat de trainer de training beter kan afstemmen op het niveau van de groep.

Betrokkenheid van de trainers. De trainers hadden verschillende omgangsvormen met de kinderen. Opvallend is dat trainers een *vriendschappelijke band* met de kinderen en *overwicht* hebben als tegengestelden zagen en dit moeilijk konden combineren: “Ja, natuurlijk moeten ze wel luisteren. Dus ik moet ook niet te vriendschappelijk op ze overkomen. Maar ik wil ook niet dat ze iets hebben allemaal te serieus”[trainer5]. Wanneer kinderen niet luisteren werden kinderen gelijk gecorrigeerd, moesten ze een rondje rennen, werd er gedreigd met aan de kant gaan of werd een ouder of andere trainer ingeschakeld.

De trainers gaven aan veel met hun sporters te praten over hun dagelijkse bezigheden en gaven aan dat kinderen alles tegen ze kunnen zeggen. Eén trainer voelde zichzelf dan ook weleens een soort vertrouwenspersoon.

Dus dan dat vind ik ook wel belangrijk, dat ze gewoon, ja ze willen ook wel graag vertellen wat er in hun leven omgaat en wat ze allemaal doen. En ik vind dat ook wel leuk om te horen. Dat ze dingen vertellen of ze vragen dingen aan mij. Wat doe jij dan op school? Dan vertel ik dat ook, vind ik ook leuk om te horen.[trainer4]

Trainers zagen het als hun taak de kinderen te *enthousiasmeren* en *motiveren*. Dit probeerden zij door mee te doen, grapjes te maken, kinderen te belonen en zelf positief voor de groep te staan. Meerdere trainers gaven echter aan dat het motiveren en enthousiasmeren soms lastig is, vooral als ze zelf niet gemotiveerd zijn of hun groep niet gemotiveerd is. Er is dan sprake van een wisselwerking tussen de motivatie en enthousiasme van de trainer en de groep.

En dan sta je zelf al niet zo leuk voor de groep denk ik. En die kinderen hebben er dan eigenlijk ook al geen zin in. En dan heb ik ook niet het enthousiasme wat ik zelf zou willen hebben, dus dan breng ik dat ook niet over. Dan loop ik te mopperen en ben ik zelf niet zo positief als ik zou willen zijn. En dan loopt die training ook niet lekker. Zijn we eigenlijk alleen maar aan het klagen en we doen eigenlijk niet zo veel. De kinderen vinden het dan niet leuk en daardoor vind ik het ook niet leuk. [trainer4]

Enkele trainers gaven aan dat ze hun *aandacht gelijk proberen te verdelen, individueel aandacht geven* en proberen iedereen zich *op hun gemak te laten voelen*. Meerdere trainers gaven aan dat zij *bemiddelaar zijn in de onderlinge omgang* tussen de kinderen. Eén trainster benoemde dat ze zich verantwoordelijk voelt voor de veiligheid van de kinderen.

Competenties en ondersteuningsbehoeften trainers

Persoonlijke ambities als trainer. Wat de trainer wil bereiken bij de jeugdsporters werd door de trainer ook vaak als hun persoonlijke doelstelling genoemd. Daarnaast noemden ze als persoonlijke doelstellingen in hun trainerschap zich *verder ontwikkelen als trainer, een andere groep training geven* en *meer zelfstandigheid als trainer*. Trainers gaven aan dat ze training geven omdat ze het leuk vinden, ze willen best leren maar *hoeven niet persé toptrainer te worden*. Een trainster zei dan ook: “Dus ik pak de dingen mee vanuit de praktijk, maar ik heb geen ambitie om een bepaalde specialisatie te krijgen of hoger op te gaan, totaal niet”[trainer1].

Competenties trainer. Trainers hadden moeite met het benoemen van hun sterke punten. Als sterk punt noemden veel trainers het *korfbal aanleren* en *de gezelligheid en band die ze met de kinderen hebben*. Door bepaalde trainers werden ook *duidelijkheid en*

structuur, kennis, enthousiast en positief en variatie in trainingen genoemd als hun sterke punt.

Verbeterpunten trainer. Door meerdere trainers werden als hun aandachtspunten *duidelijk zijn, aandacht verdelen, aandacht vasthouden, feedback geven aan kinderen, didactische vaardigheden en eigen houding en enthousiasme* genoemd. Er zijn ook aandachtspunten die door slechts één trainer werden genoemd, zoals *geduld hebben, niet te hoge verwachtingen hebben, communicatie tussen de trainers, beter luisteren naar de behoeften van het kind, minder bezig zijn met gezelligheid en meer met korfbal, uitdaging bieden, ondersteuning vragen, flexibel zijn en omgaan met de emoties van kinderen.*

Ondersteuningsbehoeften. Wanneer trainers gevraagd werd wat er zou moeten gebeuren zodat zij betere trainingen zouden kunnen verzorgen kwamen zij met veel ideeën. Slechts enkele trainers begonnen over een trainerscursus van de korfbalbond. Alle trainers gaven aan dat zij het fijn vinden eens bij een *andere trainer mee te kijken en/of geobserveerd te worden en feedback te ontvangen.* Er werd aangegeven dat dit soms al gebeurt, maar nog niet structureel en ook nog niet bij alle trainers. Dat bleek wel uit de uitspraak van de volgende trainer: “Ik vind dat wij vrij weinig ondersteuning krijgen wat mij betreft momenteel. Dat vind ik jammer”[trainer 5].

Naast feedback van andere trainers is er ook behoefte te horen wat ouders en kinderen van de trainingen vinden. Er wordt door de trainers aangegeven dat ze zichzelf verantwoordelijk voelen voor hun eigen ontwikkeling en aan *zelfreflectie* zouden moeten doen. Er bestaat een behoefte bij de trainers meer met elkaar te communiceren en *samen te werken met andere trainers.* Zij wilden met elkaar praten over het verloop van hun trainingen, afspraken maken en van elkaar leren. Meer trainersbijeenkomsten noemden zij als oplossing om aan deze behoefte tegemoet te komen.

Trainers hebben behoefte aan meer *kennis van de techniek en oefenvormen.* Meerdere trainers gaven aan dat ze via dropbox oefenvormen ter inspiratie aangeboden krijgen. Maar trainers gaven ook aan dat er behoefte is aan advies van andere trainers op dit gebied. Ideeën van internet, uit filmpjes en uit andere voorbeelden halen worden als andere mogelijkheden genoemd om inspiratie op te doen.

Door twee trainers werd aangegeven dat er *meer ervaring* nodig is bij de trainers om betere trainingen te kunnen verzorgen. Er werd door verschillende trainers aangegeven dat zij het prettigste werken met een *kleine groep en meerdere vaste trainers* op de groep. Een goede *samenwerking met de ouders* werd als belangrijk gezien, ouders moeten op de hoogte zijn van de visie en werkwijze van de trainers, zodat deze elkaar niet tegenwerken.

Ouders gingen betalen voor een doelpunt wat hun kind scoorde. Dus dan zag je ze kregen de bal en dan gelijk schieten en dan was de bal weer weg. Dus dan zag je individueel de kinderen, ze waren niet met elkaar aan het spelen. Maar ze gingen meer voor hun eigen succes, ik moet zelf scoren want dan... [trainer4]

Ouders moesten volgens de trainers praten met trainers in plaats van over de trainers. Daarnaast zagen trainers dat er meer gebruik gemaakt kan worden van behulpzame ouders, die normaal alleen langs de zijlijn staan.

Er is behoefte aan *een visie en leerlijn binnen de jeugd* van de korfbalvereniging: “Naar mijn mening is de visie over de manier van training geven binnen de vereniging niet duidelijk waardoor er op veel verschillende manieren training wordt gegeven”[trainer6]. Trainers willen duidelijkheid over hun taken en rol. Binnen deze visie moet echter wel ruimte zijn voor het inbrengen van ideeën van trainers.

Een trainster zag dat er meer aandacht moet komen voor *positief coachen*. Zij zag dit bij verschillende trainers niet goed gaan. Een trainer gaf ook aan dat kinderen gemotiveerd moeten zijn om beter training te kunnen geven. Ook gaf een trainster aan dat ze de trainingen beter zou moeten voorbereiden.

Visie en beleving van de jeugdsporter

Motivatie voor korfbal. De jeugdsporters zijn op verschillende wijzen met de korfbalvereniging in aanraking gekomen. Sommige kinderen hebben een familielid die aan korfbal doet of heeft gedaan, anderen hebben een proefles op school gehad of zijn met een vriendje meegekomen naar de vereniging. De jeugdsporters gaven aan dat korfbal *een leuke sport* is, leuker dan andere sporten die zij hebben geprobeerd. Wanneer gevraagd werd naar wat korfbal zo'n leuke sport maakt, werd vaak genoemd dat bepaalde handelingen, zoals op de korf schieten, leuk zijn. Ook wezen de kinderen op het belang van de trainingen voor hun *gezondheid*. Kinderen vinden het belangrijk dat ze met korfbal conditie opbouwen en veel bewegen in de buitenlucht. Kinderen gaven ook aan dat ze een goed gevoel krijgen van de training zowel lichamelijk als mentaal, zo zei een meisje: “Nou als ik een beetje verdrietig ben heb ik ook beetje gehad op school, dan kan ik op korfbal o ja lachen”[kind2]. Ook de *gezelligheid en vriendschappen* op de club zijn een motivatie om te korfballen. Ze willen graag samen trainen met hun vrienden en vinden gezelligheid in het team belangrijk. Een meisje gaf dan ook aan dat ze behoefte heeft aan extra ruimte voor gezelligheid. Uit uitspraken van 2 kinderen bleek dat ze *winnen* daarnaast erg belangrijk vinden.

Niet echt want ik vind het belangrijk dat we winnen, dat vind ik goed. Want we staan zowat eerste, we staan derde. En de eerste die kunnen we te pakken krijgen. Toen waren we daartegen, je wil niet weten hoeveel het werd 24-6. [kind3]

Een kind legde ook de koppeling tussen winnen en complimenten krijgen. Ook moeten verliezers vaak een rondje rennen, de trainer zou daarmee winnen daarmee ook belangrijk maken voor de jeugdsporter. Een aantal kinderen hecht waarde aan *een fijne omgeving*, willen niet te moe worden en vermijden zoveel mogelijk angst en pijn.

Autonomie. Slechts één jeugdsporter gaf aan dat ze soms invloed heeft op de trainingsinhoud en de trainers *naar de jeugdsporter luisteren*. Haar trainster vraagt soms aan het team waarmee ze willen afsluiten en vraagt na wedstrijden waarop de jeugdsporter wil trainen. Een ander meisje gaf wel aan dat ze het belangrijk vindt invloed te hebben op de trainingsinhoud. De trainer moest volgens haar “Gewoon heel erg betrokken zijn in wat kinderen ook vinden en niet gewoon zijn eigen zin doen “[kind9]. Twee andere kinderen gaven aan hun behoeften eigenlijk nooit kenbaar te maken bij de trainer. Zo gaf een kind aan nooit tegen zijn trainer te zeggen een spel te willen doen, terwijl ze daar wel behoefte aan heeft. Door twee jongetjes uit de jongste groep werd aangegeven, dat zij zelf doelen stellen, maar geen ruimte krijgen van de trainer om aan dat doel te werken.

Competentiebeleving. Door twee kinderen werd een opmerking gemaakt waaruit bleek dat zij zich *competent voelen* in het korfbal. Ook bleek uit verschillende uitspraken dat veel kinderen gemotiveerd zijn om beter te leren korfballen, zo oefenen zij thuis en voor de training begint en willen zij graag meer uitdaging.

Tijdens de training oefenen de kinderen op korfbalvaardigheden zoals schieten, overgooien en balgevoel. De kinderen gaven aan dat zij goede tips krijgen en goed geholpen worden bij het *aanleren van korfbal*. Zij zagen dit ook als belangrijke taak van de trainer. Verschillende kinderen gaven aan dat zij ervaren dat het niet erg is als zij een fout maken. Zo gaf een meisje als rede waarom ze de training leuk vindt: “Je hoeft niet perse alles te raken. Als je iets fout doet is het volgende keer beter. “[kind1]. Vaak geven trainers als het nog niet goed lukt een tip, soms laten ze de kinderen gewoon doorgaan (feedback uitstellen).

De trainers geven veel *complimenten* dit wordt door veel kinderen positief ervaren. Wanneer kinderen voorbeelden gaven van complimenten valt op dat er soms niet wordt gezegd wat er goed ging en dat ze soms complimenten krijgen voor hun prestaties in plaats van inzet of vaardigheden. Zo vertelde een meisje over haar trainster: “Ze heeft wel eens gezegd dat ik bij een spelletje heel goed mijn best deed en dat ik dan heel vaak won en dat ze

dat heel goed vond.”[kind6]. Een meisje gaf aan zoveel complimenten te ontvangen dat ze dit niet meer als beloning ziet: “Ze zeggen bijvoorbeeld al gelijk als je een ding doet heel goed, maar dan hoeft het eigenlijk niet.”[kind9]. Andere kinderen gaven juist aan geen complimenten te ontvangen als ze iets goed doen.

Wat betreft de *groepssamenstelling* vinden kinderen het fijn in kleine groepjes te trainen. Als verklaring hiervoor gaf een meisje: “In grote groepen gaat iedereen tegen elkaar vervelen en wordt ruzie gemaakt”[kind1]. Slechts één meisje gaf aan dat ze graag samen wil trainen met het andere team, haar rede hiervoor was dat je dan van elkaar kan leren.

De jeugdsporters gaven aan graag *spelletjes* te doen tijdens de training. Zij doen op dit moment ook al spelletjes in de training, trainingen worden bijvoorbeeld leuker gemaakt met korfbal gerelateerde spelletjes. Toch gaven veel kinderen aan dat zij nog meer spel in de trainingen willen. Ook wordt er al veel aan *competitie* gedaan tijdens de trainingen, vooral in de vorm van partijtjes. Hierbij wordt door twee kinderen ook gewezen op het belang dat zij hechten aan eerlijk spel. Er was slechts een kind dat aangaf behoefte te hebben aan meer competitie tijdens de trainingen.

Sommige kinderen gaven aan dat zij *gevarieerde trainingen* krijgen terwijl andere kinderen dit tegenspreken. Zij zeiden vaak hetzelfde te doen, vooral het rondjes rennen werd door veel kinderen genoemd als element wat vaak in de trainingen terugkomt. Trainers zouden het rondjes rennen inzetten als warming-up, straf en om tijd te winnen om het volgende deel van de training te bedenken.

Elke training iets anders maar het rondjes rennen doen we elke keer.....Vaak als er wie er verloren heeft maar het vaakste doen we ook als ze even aan het nadenken zijn wat we doen en dan rennen we vaak een rondje. [kind7]

Meerdere kinderen gaven aan graag meer variatie in de training te zien. Zo zou een conditietraining bijvoorbeeld korter moeten duren zodat er ook nog tijd is om bijvoorbeeld te schieten op de korf.

Betrokkenheid. Wanneer de kinderen gevraagd werd iets over hun trainers te vertellen zeiden veel kinderen *aardige, lieve of leuke trainers* te hebben. Dat zij dit ook belangrijk vinden bleek uit hun antwoorden toen naar hun ideale trainer werd gevraagd. Een jongetje gaf aan dat zijn trainers alles voor hun doen, hij luistert dan ook goed naar ze. Ook vervullen de trainers een voorbeeldrol met name vanwege hun korfbalvaardigheden en eigen korfbalervaring. Trainers *motiveren* de jeugdsporter dan ook door zelf mee te doen tijdens de

training: “Want je kan er wel van leren want sommigen die doen zelf ook nog wedstrijden spelen en daar kan ik zelf ook nog wel wat van leren.”[kind8].

Wanneer gekeken wordt of de trainers *rekening houden met de gevoelens van kinderen* levert dit een tweezijdig beeld op. Sommige trainers zouden boos of onverschillig reageren op een verdrietig kind. Terwijl andere kinderen aangaven dat hun trainer ze goed kan opvrolijken als ze verdrietig zijn en ze hun verhaal bij de trainer kwijt kunnen. Een meisje gaf aan dat ze graag als team erbij betrokken worden als er iets met iemand aan de hand is.

Drie van de kinderen gaven aan dat de trainers *praten met de kinderen* in het team, zij praten dan bijvoorbeeld over school of maken grappen met elkaar. Dit vinden zij ook belangrijk, een jongetje geeft aan dat zijn ideale trainer moet luisteren en in hem geïnteresseerd moet zijn. Opvallend is dat in de jongste groep twee van de drie kinderen de namen van hun trainers niet wisten te noemen.

Volgens een paar kinderen zouden trainers moeite hebben met *duidelijkheid bieden en orde houden*. Zo zou het niet gelijk stil zijn als daarom gevraagd wordt. Door een trainster wordt een fluitje gebruikt om de kinderen te laten luisteren, het meisje dat hierover begon vond dit fijn omdat ze dan wist dat de trainer iets wou zeggen. De kinderen benoemden de luide stem van de trainer en het meedoen tijdens de training als positieve factoren voor duidelijkheid tijdens de training. Zij vinden het belangrijk dat trainers op de juiste momenten streng kunnen worden en benoemen een aantal voorbeelden waarin hun trainer dat ook deed. Echter werd door een aantal kinderen gezegd dat zij hun trainer te streng vinden. De trainer zou bijvoorbeeld vaak schreeuwen en boos worden op momenten dat dit niet zou moeten.

Discussie

Op basis van de terugloop in het jeugdledenaantal bij de vereniging en de literatuur werd verwacht dat het pedagogisch klimaat op de vereniging als niet optimaal ervaren zou worden. Doel van het onderzoek was dan ook te onderzoeken waar verbeterpunten liggen met betrekking tot een goed pedagogisch, behoeften-ondersteunend klimaat. De conclusies van dit onderzoek en aanbevelingen zijn hier per onderzoeksvraag weergegeven. De verhouding tussen de resultaten bij de onderzoeksvraag naar het handelen van de trainer en de onderzoeksvraag naar de beleving van de kinderen is onder het kopje behoefte-ondersteunend handelen besproken.

Visie op jeugdtrainerschap

Wanneer trainers werd gevraagd naar kwaliteiten van een goede jeugdtrainer, werd veel gewezen op kwaliteiten die te maken hebben met competentie en betrokkenheid, maar minder op het autonomie bevorderend gedrag van de trainer. Als het belang van de

basisbehoefte autonomie onvoldoende bekend is bij de trainers, zouden de trainers hier in hun handelen ook onvoldoende aandacht voor kunnen hebben. Ook wanneer er gevraagd werd naar de rol van de trainer in de ontwikkeling van kinderen, werd met name gewezen op de sociale ontwikkeling. Een lager bewustzijn van de andere vlakken waarop sport en de trainer invloed kunnen hebben (Bailey en collega's, 2013), zou ervoor kunnen zorgen dat trainers minder bewust bezig zijn met hoe zij handelen tijdens de training.

Trainers gaven aan zowel leren als plezier voor de jeugdsporter als belangrijk doel te zien. Uit de antwoorden van de trainers bleek dat zij denken dat het een ten koste van het ander kan gaan. Volgens Hilhorst en collega's (2014) zouden plezier en leren echter twee uitkomsten zijn van een goed pedagogisch sportklimaat en elkaar dus niet uitsluiten maar juist samengaan. Spel tijdens de training zou dus niet slechts gezien moeten worden als variatie en manier om de kinderen te enthousiasmeren maar als middel om te leren.

Ook in dit onderzoek waren enige inconsistenties tussen de visie van de trainer en het handelen van de trainer waar te nemen. Deze bevinding komt overeen met eerder onderzoek (McCallister, Blinde & Weiss, 2000). Ook in deze case is het advies dan ook om trainers vaardigheden te laten ontwikkelen, zodat zij kunnen handelen naar hun visie. Deze vaardigheden zullen bij de implicaties van het onderzoek besproken worden.

Behoefte-ondersteunend handelen

Autonomie. De jeugdsporter heeft er recht op dat de trainer rekening houdt met zijn mening (De Martelaer & Vertommen, 2008). Dit recht werd ook benoemd door een van de kinderen. Hoewel de trainers diverse manieren benoemden waarop zij proberen zich aan dit recht te houden, bleek tijdens de interviews met de kinderen dat dit niet consequent wordt toegepast. Het is niet duidelijk of dit verschil in ervaring wordt veroorzaakt door sociaal wenselijke antwoorden van de trainer of door het niet opmerken van de autonomie-ondersteunend gedrag van de trainer door de jeugdsporters. Het eventuele gebrek aan kennis van het belang van autonomie-ondersteunend gedrag, zou de tekortkomingen op het gebied van autonomie ondersteunend gedrag kunnen verklaren.

Het door de trainers geschetste probleem, dat de kinderen hun wensen ten aanzien van de training niet uiten, werd door de kinderen bevestigd. Zo gaf een meisje bijvoorbeeld aan dat ze niet aan haar trainer vroeg of ze een spelletje mochten doen, iets waar zij veel behoefte aan had. Het is dus niet zo dat de kinderen geen wensen of eigen leerdoelen hebben. De oorzaak van dit probleem zou kunnen liggen in de betrokkenheid van de trainer bij de jeugdsporter, maar zou ook kunnen komen doordat de trainer onvoldoende of op de verkeerde wijze vragen stelt aan zijn jeugdsporters (Hilhorst et al., 2014).

Competentiebeleving. De trainingen moeten aansluiten op het vaardigheidsniveau van ieder kind. Vaak is te zien dat de trainingen meer aansluiten bij het laagste vaardigheidsniveau binnen de groep (Hilhorst et al., 2014), wat negatieve gevolgen kan hebben voor de competentiebeleving en het zelfvertrouwen van de andere kinderen in de groep (Weiss, 1995). De korfbaltrainers in dit onderzoek gaven aan dat ze vaak meer aandacht geven aan kinderen, bij wie het nog niet lukt. Daardoor hebben zij soms het gevoel de andere kinderen tekort te doen.

Manieren om alle kinderen in hun behoefte aan competentie te voorzien, zijn complimenteren op inzet en uitvoering, een klimaat creëren waarin kinderen kunnen leren door fouten te maken en kinderen zelf leerdoelen laten stellen. Elk van deze competentie-ondersteunende handelingen kwamen ook terug in de interviews. Wat uit de interviews met kinderen bleek was dat er soms wordt gecompimenteerd op resultaat in plaats van inzet en uitvoering. Hierin schuilt het gevaar dat hun focus teveel komt te liggen op het resultaat en niet op het leerproces. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat ze bij de jeugdsporter in plaats van een groei-mindset een statische mindset ontwikkelen, wat ten kosten kan gaan van hun leerproces en spelplezier (Dweck, 2012). Uit de interviews met kinderen bleek ook dat sommige kinderen erg gefocust zijn op winnen. Het motivatie-klimaat wat door een trainer gecreëerd wordt kan zorgen voor een focus op winnen bij de jeugdsporter (Smith et al, 2007). Of het gedrag van de trainers in deze case ook verband houdt met de focus op winnen bij enkele jeugdsporters, is echter op basis van het huidige onderzoek niet vast te stellen. Uit de interviews met kinderen bleek dat kinderen weinig worden gestimuleerd om hun eigen leerdoelen te stellen. De trainers zouden kinderen hierin soms zelfs remmen. Wel lijkt er een klimaat te heersen waarin kinderen het gevoel hebben fouten te mogen maken, wat goed is voor het leerproces.

Betrokkenheid. Waar veel trainers aangaven te worstelen met het vinden van een balans tussen een vriendschappelijke band met de kinderen en het overwicht op de groep houden, gaven veel kinderen ook aan dat zij een trainer wilde waarbij streng en lief in evenwicht was. De trainers moeten een goede band met de kinderen opbouwen waarin het kind zich erkend voelt (Hilhorst et al, 2014). Wanneer zij zo'n band hebben, zullen de kinderen beter naar ze luisteren. Het geven van individuele aandacht is hierin belangrijk. Zowel trainers als enkele kinderen gaven aan veel met elkaar te praten over dagelijkse bezigheden en samen grappen te maken. Zowel de trainers als de kinderen gaven aan hier ook plezier in te hebben. Dat sommige kinderen niet benoemden met hun trainer te praten, kan

erop wijzen dat de trainers een afwachtende houding hebben met betrekking tot het geven van individuele aandacht.

Ondersteuningsbehoeften

Trainers gaven aan dat zij een wisselwerking tussen hun eigen motivatie en de motivatie van hun groep waarnemen. Wanneer zij gemotiveerd zijn, staan ze enthousiaster voor de groep. Daarmee worden de kinderen ook meer gemotiveerd. Ook vanwege hun voorbeeldfunctie is het van belang dat de trainer plezier heeft in wat hij of zij doet. Hoewel alle trainers aangeven het leuk te vinden om training te geven en om te gaan met kinderen, voelen veel trainers ook een druk van buitenaf om training te geven. Dat soort externe motivatiebronnen zouden op termijn ten kosten kunnen gaan van de intrinsieke motivatie van de trainers. Wanneer kinderen gemotiveerder raken, valt, vanwege de wisselwerking, ook te verwachten dat de trainers meer plezier zullen ervaren in het training geven.

De wijzen waarop de trainers wensten ondersteund te worden, sloten aan bij het idee van een community of practice die in het onderzoek van Lemyre en collega's (2007) genoemd werd. Zo gaven trainers aan behoefte te hebben meer met elkaar te communiceren, kennis te delen en van elkaar te leren. Daarnaast is er ook behoefte om volgens een gezamenlijke visie te werken.

Conclusie

Op basis van de resultaten kan geconcludeerd worden dat het ervaren pedagogisch klimaat op de vereniging nog niet optimaal is. Zoals verwacht werd bleek uit het onderzoek dat kinderen te weinig in staat werden gesteld controle uit te oefenen op hun eigen leerproces. Dit kan het gebrek aan uitdaging tijdens de training verklaren. Of het ervaren pedagogisch klimaat ook de oorzaak is van de ledenterugloop, is niet duidelijk. Een verbeterd pedagogisch klimaat op de vereniging heeft echter meer voordelen dan het mogelijk oplossen van het ledentekort. Zo is het in het belang van de ontwikkeling van de jeugdsporters en draagt het bij aan het spelplezier en het leerproces (Schippers-van Veldhoven, 2016).

Limitaties

De opzet van dit onderzoek, waarbij gewerkt werd met semigestructureerde interviews, heeft ervoor gezorgd dat er een duidelijk beeld is ontstaan van de ervaringen van de trainers en jeugdsporters. Wel moet er rekening mee gehouden worden dat participanten sociaal wenselijk antwoorden gegeven zouden kunnen hebben. Dit is geprobeerd tegen te gaan door de anonimiteit te waarborgen, open vragen te stellen, door te vragen, interviewtechnieken te gebruiken en regelmatig samen te vatten. Toch werd bij sommige kinderen duidelijk dat zij terughoudend waren in het benoemen van verbeterpunten voor

bepaalde trainers. Ook kwamen de antwoorden van trainers en kinderen over het handelen van de trainers niet altijd overeen. Dit kan wijzen op sociaal wenselijke antwoorden. In vervolgonderzoek zullen dan ook observaties gedaan moeten worden om te zien hoe de trainer daadwerkelijk handelt.

In het huidige onderzoek is ervoor gekozen eerst de trainers te interviewen. In sommige gevallen zat er een behoorlijke tijd tussen deze interviews en de interviews met de kinderen. Sommige trainers gaven na de interviews aan door het interview bewuster over het onderwerp na te denken. De interviews zouden dus invloed gehad kunnen hebben op hun manier van training geven en dus indirect op de ervaringen die de jeugdsporters in hun interviews uitten.

In vervolgonderzoek zou meer aandacht gegeven kunnen worden aan de wijze van werving van participanten. Er is voor gekozen kinderen te interviewen waarvan de ouders langs de kant van het veld stonden. Het zou kunnen dat kinderen met minder betrokken ouders hele andere ervaringen op een vereniging hebben. Door meer kinderen te interviewen zal ook een completer beeld ontstaan van de ervaringen van kinderen en kunnen vaak voorkomende ervaringen beter onderscheiden worden. Ook zou gebruik gemaakt kunnen worden van de ervaringen van jeugdleden die inmiddels gestopt zijn.

Uit dit onderzoek kan niet worden opgemaakt wat de relatie tussen het pedagogisch klimaat en de sportuitval is. Hoe de trainers deze relatie zien, zou een interessant onderwerp voor verder onderzoek zijn. Ook is het van belang te achterhalen waar de trainers hun pedagogische inzichten vandaan halen, zodat (toekomstige) trainers via dat medium beter bereikt worden om pedagogische kennis over te brengen.

Implicaties

Door middel van de resultaten van dit onderzoek kan de vereniging de kwaliteit van het pedagogisch sportklimaat verbeteren. Hiertoe zal de vereniging moeten investeren in het werven en ondersteunen van de jeugdtrainers. Hierdoor zal de druk op de huidige trainers verminderen en zullen de trainers waarschijnlijk meer plezier hebben in het training geven. Het Sportbedrijf Arnhem kan de vereniging hierin ondersteunen door de vereniging te adviseren en door het bieden van workshops voor trainers binnen de gemeente. De ondersteuning van de jeugdtrainers zal moeten bestaan uit het informeren van de jeugdtrainers over het belang van een pedagogisch sportklimaat, het feedback leveren op de door de jeugdtrainers gegeven trainingen en het creëren van mogelijkheden om trainers van elkaar te laten leren (Lemyre et al., 2007).

De ondersteuning zal moeten leiden tot een viertal verbeteringen in het pedagogisch handelen van de trainers. Ten eerste zullen de trainers meer vragen moeten stellen aan kinderen en hun verwachtingen en doelen uitspreken, zodat kinderen zelf meer controle krijgen op hun eigen leerproces (Hilhorst et al., 2014). Vragen die de trainers stellen kunnen bijvoorbeeld tot doel hebben erachter te komen wat het kind wil leren, maar ook kinderen zelf uit te dagen oplossingen te bedenken voor een probleem. De trainers moeten in samenspraak met de jeugdsporter tot leerdoelen komen (Weinberg & Gould, 2011). Ten tweede zullen de trainers, op basis van wat de kinderen vertellen, gevarieerde trainingen moeten geven, bestaande uit korfbal-gerelateerde spelvormen. Ten derde moeten kinderen gecompliceerd worden over hun inzet of goede uitvoering van een bepaalde taak, zowel op sportief als persoonlijk vlak. Dit sluit aan bij de inzichten van positief coachen waar veel bijscholingen en interventies op zijn gebaseerd. Tot slot zal er meer initiatief van de trainers uit moeten gaan om ieder kind individuele aandacht te geven. Als het kind zich erkend voelt door de trainer zal het kind ook gemotiveerder zijn (Hilhorst et al., 2014).

Ook zouden andere verenigingen de problemen van de korfbalvereniging en de ervaringen van de trainers en jeugdsporters uit dit onderzoek kunnen herkennen. Dit onderzoek kan er ook aan bijdragen het belang van het creëren van een pedagogisch sportklimaat bij die verenigingen duidelijker te maken. Door meer soortgelijke studies naast elkaar te leggen (bijvoorbeeld Stemkens, 2013) kan een algemener beeld geschetst worden van de ervaringen ten aanzien van het pedagogisch klimaat op sportverenigingen. Op deze manier kunnen verbeteringen ook structureler doorgevoerd worden.

Literatuur

- Baar, P. L. M. (2003). Sportuitval en sportparticipatie van jeugdigen. Een integrale beschouwing. In: J. Bovend'eerd, R. Geertzen, J. Koevoets, & H. van der Loo (red.), *Zorg voor jeugdsport: Opstellen over beleid en praktijk* (pp. 63-74). Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/NKS.
- Baar, P. L. M., & Wubbels, T. (2013). Peer aggression and victimization: Dutch sports coaches' views and practices. *The Sport Psychologist*, 27, 380-389. doi: 10.1123/tsp.27.4.380
- Baarda, D. B., Goede, M. P. M. de., & Teunissen, J. (2001). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2013). Physical activity: An underestimated investment in human capital? *Journal of Physical Activity and Health*, 10, 289-308. doi:10.1123/jpah.10.3.289
- Baumeister, R., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497–529. doi: 10.1037/0033-2909.117.3.497
- Buisman, A. (2004). Opvoeding in en door sport? *Pedagogiek*, 24(4), 310-323.
- Conroy, D.E., & Coatsworth, J.D. (2007). Assessing autonomy-supportive coaching strategies in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(5), 671–684. doi: 10.1016/j.psychsport.2006.12.001
- Deci E. L., & Ryan R.M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. doi: 10.1037/0003-066X.55.1.68
- De Knop, P., & De Martelaer, K. (2001). Quantitative and qualitative evaluation of youth sport in Flanders and the Netherlands: A Case Study. *Sport, Education and Society*, 6(1), 35-51. doi: 10.1080/1357332012003387 2
- De Martelaer K., & De Rycke J.(2014). *Ethisch verantwoord begeleiden van de (jeugd)sporter en het stimuleren van prosociaal gedrag*. Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie, vakgroep BETR.
- De Martelaer & Vertommen (2008). Jeugdsport en kinderrechten in Vlaanderen. *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten*, 2, 119-125. Verkregen via http://www.kekidatabank.be/opac/index.php?lvl=notice_display&id=847

- Dweck, C. S. (2012). *Mindset: How you can fulfill your potential*. Londen: Constable & Robinson Limited.
- Hagger, M.S., Chatzisarantis, N.L.D., Culverhouse, T., & Biddle, S.J.H. (2003). The processes by which perceived autonomy support in physical education promotes leisure-time physical activity intentions and behavior: A trans-contextual model. *Journal of Educational Psychology, 95*(4), 784–795. doi: 10.1037/0022-0663.95.4.784
- Hilhorst, J., Van Veldhoven, N., Jacobs, F., Theeboom, M., & Steenbergen, J. (2014). *Trainer-kind INterACTIE – onderzoek naar het gedrag van trainer/coaches en de betekenis ervan voor de ontwikkeling van kinderen in de georganiseerde sport*. Nijmegen: BlackboxPublishers.
- Hill, D. M., Sarkar, M., Navin, A., Parker, A., Côté, J., & Croad, A (2015). Research report: Self-determination theory and young people. University of Gloucestershire: School of Sport and Exercise. Verkregen op 21 Augustus 2016 via: <http://www.sportscoachuk.org/resource/self-determination-theory-and-young-people>
- Lemyre, F., Trudel, P., & Durand-Bush, N. (2007). How youth-sport coaches learn to coach. *Sport psychologist, 21*(2), 191. doi: 10.1.1.463.5911
- Lesyk, J.J., & Kornspan, A.S. (2000). Coaches 'expectations and beliefs regarding benefits of youth sport participation'. *Perceptual and Motor Skills, 90*, 399-402. doi: 10.2466/pms.2000.90.2.399
- McCallister, S. G., Blinde, E. M., & Weiss, W. M. (2000). Teaching Values And Implementing Philosophies: Dilemmas of The Youth Sport Coach. *Physical Educator, 57*(1), 35.
- NOC*NSF (g.d). *Ledental NOC*NSF over 2014*. Arnhem: NOC*NSF. Verkregen op 22 Augustus 2016 via <http://www.nocnsf.nl/ledentallen>
- Ogilvie, B. (1979). The child athlete: psychological implications of participation in sport. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 445*, 47-58. Verkregen op 22 Augustus 2016 via <http://www.jstor.org/stable/1042954>
- Reynders, B. & de Backer, M. (2015). *Progressie & motivatie bij jonge sporters: Hoe draagt de coach bij?* Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen.
- Robson, C. (2011). *Real world research*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Schippers-van Veldhoven, N. (2016). *Sport en lichamelijke opvoeding in pedagogisch perspectief, een gouden kans*. Zwolle: Windesheimreeks Kennis en Onderzoek nr. 60.

- Smith, R.E., Smoll, F.L., & Cumming, S.P. (2007). Effects of a motivational climate intervention for coaches on young athletes' sport performance anxiety. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, 39-59. doi: 10.1123/jsep.29.1.39
- Smoll, F. L., Smith, R. E., Barnett, N. P., & Everett, J. J. (1993). Enhancement of children's self-esteem through social support training for youth sport coaches. *Journal of applied psychology*, 78(4), 602. doi:10.1037/0021-9010.78.4.602
- Stemkens, I. (2013). *Ervaren pedagogische proceskwaliteit van jeugdvoetbaltrainers in Nijmegen* (Master Thesis). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Weinberg, R.S., & Gould, D. (2011). *Foundations of Sport an Exercise Psychology*. Champaign: Human kinetics.
- Weiss, M. (1995). Children in sport: An educational model. In: M. Muphy (Ed.) *Sport Psychology interventions*, (pp. 39-62/64-66). Champaign: Human Kinetics.
- White, R. W. (1959). Motivation reconsidered: The concept of competence. *Psychological Review*, 66, 297–333.